C/2024/6206

18.10.2024

KOMISJONI TEATIS,

milles käsitletakse töötavate eraldiseisvate katelde rahalise stimuleerimise järkjärgulist kaotamist hoonete energiatõhususe direktiivi uuesti sõnastatud versiooni alusel

(EMPs kohaldatav tekst)

(C/2024/6206)

SISUKORD

Lehekülg

1. Sissejuhatus 2
2. Teatise eesmärk 2
3. Ülevaade õigussätetest 2
4. Õigussätete rakendamise suunised 2
   - 4.1. Mõisted 2
   - 4.2. Tõlgendamine 4
   - 4.3. Näited artikli 17 lõike 15 kohaldamisalasse mittekuuluvate rahaliste stiimulite kohta 6
   - 4.4. Erandid 7
5. Tulevased asjakohased suunised 8

1. **SISSEJUHATUS**

Hoonete energiatõhususe direktiivi uuesti sõnastatud versioonis ([1]) on sätestatud, kuidas Euroopa Liit (EL) saab saavutada 2050. aastaks täielikult CO_2 heiteta hoonefondi mitmesuguste meetmete abil, mis aitavad ELi valitsustel struktuurselt suurendada hoonete energiatõhusust, kusjuures erilist tähelepanu pööratakse halvimate tõhususnäitajatega hoonete renoveerimisele.

Hoonete energiatõhususe direktiivi uuesti sõnastatud versioon jõustus 28. mail 2024 ja selle ülevõtmistähtpäev on 29. mai 2026, välja arvatud juhul, kui teatavates sätetes on määratud konkreetne kuupäev. Nii on see hoonete energiatõhususe direktiivi uuesti sõnastatud versiooni artikli 17 lõikes 15, mida käesolevas teatises käsitletakse. Artikli 35 lõike 1 kohaselt peavad liikmesriigid jõustama artikli 17 lõike 15 järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 1. jaanuaril 2025 ja teatama nendest komisjonile. See võiks hõlmata ka selgitust artikli 17 lõike 15 ülevõtmise praktiliste rakendusmeetmete kohta.

2. **TEATISE EESMÄRK**

Käesolevas teatises esitatakse suunised hoonete energiatõhususe direktiivi uuesti sõnastatud versiooni artikli 17 lõike 15 kohta. Suuniste eesmärk on aidata õigusnormi paremini mõista ning hõlbustada selle ühtsemat ja sidusamat kohaldamist. Suunised on adresseeritud liikmesriikidele ja teistele isikutele, keda tuleb neist sätetest teavitada. Käesolevas teatises selgitatakse üksnes direktiivi (EL) 2024/1275 sätteid. Siia on koondatud ka teave, mis on saadud teabevahetusest liikmesriikide asjaomaste asutuste ja sidusrühmadega pärast hoonete energiatõhususe direktiivi uuesti sõnastatud versiooni vastuvõtmist. Komisjon annab sobival ajal välja täiendavad juhenddokumendid muude aspektide kohta, mis on asjakohased hoonete energiatõhususe direktiivi uuesti sõnastatud versiooni ülevõtmisel ja rakendamisel, sealhulgas suunised fossiilkütustel töötavate katelde määratluse kohta.

Käesolev teatis on ette nähtud üksnes juhenddokumendiks; õigusjõud on ainult ELi õigusakti tekstil. Käesolev dokument lähtub sellest, millised õigusnormid kehtivad dokumendi koostamise ajal, ning esitatud suuniseid võidakse hiljem muuta.

ELi õigusaktide õiguslikult siduva tõlgendamise ainupädevus on Euroopa Liidu Kohtul. Selles juhenddokumendis väljendatud arusaamad ei mõjuta seisukohta, mille komisjon võib võtta Euroopa Liidu Kohtus. Euroopa Komisjon ega ükski tema nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas väljaandes sisalduva teabe kasutamise eest.

3. **ÜLEVAADE ÕIGUSSÄTETEST**

Hoonete energiatõhususe direktiivi uuesti sõnastatud versiooni rakendamine võimaldab ELil fossiilkütustel töötavad katlad järk-järgult kasutuselt kõrvaldada. Kõnealuse direktiivi artikli 17 lõike 15 kohaselt ei anna liikmesriigid enam alates 1. jaanuarist 2025 fossiilkütustel töötavate eraldiseisvate katelde paigaldamiseks muid rahalisi stiimuleid kui need, mis on juba heaks kiidetud ELi fondide raames.

4. **ÕIGUSSÄTETE RAKENDAMISE SUUNISED**

Artikli 17 lõige 15 on sõnastatud järgmiselt: *„Alates 1. jaanuarist 2025 ei anna liikmesriigid enam rahalisi stiimuleid fossiilkütustel töötavate eraldiseisvate katelde paigaldamiseks, välja arvatud need, mis on enne 2025. aastat valitud investeeringute tegemiseks kooskõlas määrusega (EL) 2021/241, määruse (EL) 2021/1058 artikli 7 lõike 1 punkti h alapunkti i kolmanda taandega ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 ([2]) artikliga 73.“*

4.1. **Mõisted**

Hoonete energiatõhususe direktiivi artikli 2 punktis 48 on mõiste „katel“ määratletud järgmiselt: „**katel**„– katla korpusest ja põletist koosnev üksus, mille abil kantakse vedelikule üle põlemisel eralduv soojus“.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/1275, 24. aprill 2024, hoonete energiatõhususe kohta (uuesti sõnastatud) (ELT L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj).

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 1).

Mõistet „**eraldiseisev katel**“ ei ole hoonete energiatõhususe direktiivis määratletud. Põhjenduses 14 on selgitatud, et eraldiseisvaid katlaid tuleb eristada märkimisväärse taastuvenergia osakaaluga hübriidküttesüsteemidest, näiteks katla kombinatsioonidest päikese soojusenergia või soojuspumbaga. Artikli 17 lõike 15 kohaldamisel on eraldiseisev katel seega katel, mis ei ole kombineeritud muu taastuvenergiat kasutava soojusallikaga, mis annab märkimisväärse osa kombineeritud süsteemi koguenergiatoodangust.

Hübriidküttesüsteem on hübriidtoode, milles on ühendatud vähemalt kaks eri soojusallikatüüpi. Hübriidküttesüsteemid, mille korral on kombineeritud vähemalt kaks hoone soojuse ja sooja veega varustamise tehnoloogiat, on näiteks katelde kombinatsioonid soojuspumpadega, päikeseenergiat kasutavad hübriidsüsteemid (katel koos päikese soojusenergia paneelidega) ning selliste süsteemide kombinatsioonid. Hübriidküttesüsteem võib olla sellisena valmiskujul toodetud või hübriidsüsteemiks muudetud kas paigaldamise ajal või hiljem kohapeal. Hübriidküttesüsteemina ei käsitata koospõletamist, näiteks biomassi ja kivisöe otsest koospõletamist tahkekütusekatlas.

Käesolevates suunistes tähendab **paigaldamine** eraldiseisva katla ostmist, kokkupanekut ja kasutuselevõttu.

Fossiilkütuseid ei ole hoonete energiatõhususe direktiivis määratletud, kuid neid mõistetakse samamoodi nagu määruses (EL) 2018/1999, ([3]) mille artikli 2 punktis 62 on fossiilkütus määratletud kui süsinikul põhinev taastumatu energiaallikas, näiteks tahke kütus, maagaas ja nafta.

Hoonete energiatõhususe direktiivi uuesti sõnastatud versiooni artikli 2 punktis 14, mis on kooskõlas muudetud taastuvenergiadirektiivi (EL) 2018/2001 ([4]) (muudetud direktiiviga (EL) 2023/2413) artikli 2 lõikega 1, on mõiste „**energia taastuvatest energiaallikatest**“ määratletud järgmiselt: „energia, mis pärineb taastuvatest mittefossiilsetest allikatest, nimelt tuul, päike (päikesesoojus ja päikeseelekter), ning geotermiline energia, osmootne energia, ümbritseva keskkonna energia, loodete, laine- ja muu ookeanienergia, hüdroenergia, biomass, prügilagaas, reoveepuhasti gaas ja biogaas“.

Muudetud taastuvenergiadirektiivi artikli 2 punktis 22a määratletud taastuvkütuseid, st biokütuseid, vedelaid biokütuseid, biomasskütuseid ja muu kui bioloogilise päritoluga taastuvkütuseid, ei käsitata fossiilkütustena. Taastuvkütuste määratlus hõlmab nii väljaspool võrku kui ka võrgus kasutatavaid kütuseid.

Mõistet „**rahalised stiimulid**“ ei ole hoonete energiatõhususe direktiivis määratletud. Seda mõistetakse üldiselt kui majanduslikku toetust, mida annab avaliku sektori asutus ([5]) ja/või mida antakse avaliku sektori vahenditest ([6]). Sellised riigi, piirkonna ja/või kohalikul tasandil pakutavad stiimulid võivad olla tõhusad vahendid, mille abil kiiremini vähendada hoonete kütmisest tulenevat CO_2 heidet. Need stiimulid võivad esineda eri vormides, sealhulgas, kuid mitte ainult, otsetoetustena ostjatele, paigaldajatele ja kolmandatele isikutele, samuti on hoonete energiatõhususe direktiivi artikli 17 lõikes 7 esitatud mittetäielik rahastamisvahendite loetelu, eelkõige maksusoodustused (nt vähendatud maksumäärad) ([7]). Rahalised stiimulid võivad olla suunatud muu hulgas lõppkasutajatele, paigaldajatele, tootjatele ja kolmandatele isikutele või ettevõtjatele, kes on otseselt või kaudselt seotud katelde paigaldamisega. Kui rahalise stiimuli saaja on ettevõtja, kohaldatakse riigiabi eeskirju ([8]). Selliseid rahalisi stiimuleid võib mõista teatavat liiki fossiilkütusetoetusena, seega aitaks nende järkjärguline kaotamine kaasa fossiilkütusetoetuste järkjärgulisele kaotamisele.

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2018/1999, 11. detsember 2018, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/2001, 11. detsember 2018, taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (uuesti sõnastatud) (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2023/2413, 18. oktoober 2023, millega muudetakse direktiivi (EL) 2018/2001, määrust (EL) 2018/1999 ja direktiivi 98/70/EÜ seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamisega ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv (EL) 2015/652 (ELT L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

([5]) Nagu on määratletud energiatõhusust käsitleva direktiivi (EL) 2023/1791 artikli 2 punktis 12.

([6]) Rahastamine valgete sertifikaatide kavade kaudu kuulub rahaliste stiimulite mõiste alla niivõrd, kuivõrd seda saab pidada avalikus sektoris toimuvaks või selle poolt juhitavaks.

([7]) Artikli 17 lõikes 7 on osutatud järgmisele: „rahastamisvõimaluste ja finantsvahendite tulemuslikku arendamist ja kasutamist nagu energiatõhususe laenud ja hüpoteegid hoonete renoveerimiseks, energiatõhususe lepingud, säästupõhiste maksete rahastamiskavad, maksusoodustused, näiteks renoveerimistööde ja -materjalide alandatud maksumäär, maksu- ja arvepõhised kavad, tagatisfondid, põhjaliku renoveerimise toetamiseks ette nähtud fondid, märkimisväärse energiasäästu miinimumtasemega renoveerimiseesmärgi saavutamiseks ette nähtud fondid ning hüpoteegiportfelli standardid“.

([8]) Vt komisjoni 17. juuni 2014. aasta määruse (EL) nr 651/2014 (ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks) (ELT L 187, 26.6.2014, lk 1) artikkel 38a ning komisjoni teatise „Kliima-, keskkonnakaitse- ja energiaalase riigiabi suunised alates aastast 2022“ (ELT C 80, 18.2.2022, lk 1) punkt 4.2.

Mõiste „rahalised stiimulid“ ei laiene näiteks hankemenetlustele ja riigihankelepingutele direktiivi 2014/24/EL ([9]) tähenduses selliste avaliku sektori asutuste rajatiste puhul, mis sõltuvad täielikult või osaliselt avaliku sektori eelarvest, kui sellised lepingud kajastavad turutingimusi ning ei hõlma mis tahes vormis toetusi ega ole nendega seotud. Hoonetega seotud riigihanked peavad vastama direktiivi (EL) 2023/1791 ([10]) artikli 7 nõuetele.

4.2. **Tõlgendamine**

Artikli 17 lõiget 15 kohaldatakse **fossiilkütustel töötavate eraldiseisvate katelde paigaldamise suhtes**. See tähendab sellise katla ostmist, kokkupanemist ja kasutuselevõtmist, mis 1) põletab fossiilkütuseid, st taastumatuid süsinikupõhiseid energiaallikaid, nagu tahkekütused, maagaas ja nafta; ja 2) on eraldiseisev katel, st see ei ole kombineeritud muu taastuvenergiat kasutava soojusallikaga, mis annab märkimisväärse osa kombineeritud süsteemi koguenergiatoodangust. Selles kontekstis ei ole oluline, kas fossiilkütustel töötav eraldiseisev katel paigaldatakse näiteks põhjaliku või integreeritud renoveerimise käigus.

See, kas gaasikatel loetakse fossiilkütustel töötavaks, sõltub **gaasivõrgu kütuseallikate jaotusest katla paigaldamise ajal**. Üldjuhul ei tohiks gaasikatelde paigaldamiseks anda rahalisi stiimuleid, kui kohalikust gaasivõrgust saadakse peamiselt maagaasi. Kui kohalikust gaasivõrgust saadakse peamiselt taastuvkütuseid, on artikli 17 lõike 15 alusel lubatud anda gaasikatla paigaldamiseks rahalisi stiimuleid. Liikmesriikide pädevate asutuste ülesanne on tagada, et on olemas kontrollivahend, mis võimaldab seda paigaldamise ajal kontrollida.

Selleks et **võrguväliseid katlaid** ei peetaks fossiilkütustel töötavateks, peavad liikmesriikide pädevad asutused nõudma ja usaldusväärselt kontrollima, et üksus tegelikult kasutab taastuvkütuseid **nii paigaldamise ajal kui ka katla kasutusea jooksul,** eeldusel et toetusesaajal on kontroll võrguvälises katlas kasutatava kütuse üle kogu selle kasutusea jooksul.

Selline seire võib olla osa küttesüsteemide korrapärasest kohapealsest ülevaatusest või muud liiki kontrollidest, mida liikmesriikides tehakse. Samuti tuleks arvesse võtta ELi andmebaasi vedelate ja gaasiliste taastuvkütuste ning ringlussevõetud süsinikupõhiste kütuste jälgimiseks ([11]).

Tuginedes artikli 17 lõike 15 aluspõhimõttele, mille kohaselt **fossiilkütuste kasutamist kateldes ei tohiks stimuleerida**, tuleks rahalisi stiimuleid anda üksnes hübriidküttesüsteemidele, kus kasutatakse märkimisväärses osas taastuvenergiat, ja üksnes **proportsionaalselt** sellega, mil määral hübriidküttesüsteemis kasutatakse taastuvaid energiaallikaid. Seetõttu tuleks taastuvenergial 100 % põhineva küttesüsteemi paigaldamist stimuleerida rohkem kui hübriidküttesüsteemi paigaldamist.

Märkimisväärses osas taastuvenergiat kasutavate hübriidküttesüsteemide määratlemisel peavad liikmesriigid tagama, et hübriidküttesüsteemi see osa, milles kasutatakse taastuvenergiat, näiteks päikese soojusenergiat või soojuspumpa, annab märkimisväärse osa energiatoodangust (st hoone küttevajadusest). Seda hindab pädev asutus ja hinnang sõltub olukorrast. Hübriidosa võib küttesüsteemile lisada hiljem kohapeal, kusjuures rahastada on vaja üksnes elemente, mis on seotud taastuvatest energiaallikatest soojust tootva lisasoojusallikaga ja/või juhtsüsteemiga, mida kasutatakse eri tehnoloogiala-hendustel põhinevate osade koostoime tagamiseks. Teine juhtum on tehases valmistatud hübriidküttesüsteemid, mis lastakse turule hübriidtootena, mille puhul rahalise stiimuli võib anda kogu tootele, kuid see stiimul peaks olema proportsionaalne hübriidküttesüsteemis kasutatavate taastuvate energiaallikate osakaaluga.

([9]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/24/EL, 26. veebruar 2014 , riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

([10]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2023/1791, 13. september 2023, mis käsitleb energiatõhusust ja millega muudetakse määrust (EL) 2023/955 (uuesti sõnastatud) (ELT L 231, 20.9.2023, lk 1).

([11]) Taastuvenergia direktiivi artiklis 31a on sätestatud, et komisjon tagab hiljemalt 21. novembriks 2024 liidu andmebaasi loomise, et võimaldada vedelate ja gaasiliste taastuvkütuste ning ringlussevõetud süsinikupõhiste kütuste jälgitavust. Komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2023/1184 on kehtestatud üksikasjalikke eeskirju sisaldav liidu metoodika muude kui bioloogilise päritoluga taastuvkütuste tootmiseks.

Liikmesriigid peavad täpsustama, milline on „märkimisväärne“ taastuvenergia osakaal hübriidküttesüsteemides, tagades samas, et selle mõiste rakendamine mõjub kasulikult ja on kooskõlas põhjendusega 14. Kuna lõppeesmärk on järk-järgult lõpetada fossiilkütuste kasutamine kateldes, tuleks hübriidküttesüsteemidele üleminekulahendusena stiimuleid anda üksnes juhul, kui on realistlik väljavaade, et fossiilkütuste kasutamine süsteemis on ajutine ja sellega hoitakse ära sõltuvus fossiilkütustest. Selleks peaksid liikmesriigid looma järelevalve- ja vastavussüsteemi, mis on konkreetse riigi kontekstis eesmärgipärane. Liikmesriigid peavad tagama, et kõik riiklikud meetmed, millega pakutakse sellistele hübriidsüsteemidele rahalisi stiimuleid, aitavad tõhusalt kaasa muudes ELi õigusaktides ([12]) kindlaks määratud kliima- ja energiaeesmärkide saavutamisele, võttes arvesse ka seda, kuidas nende riiklikud energia- ja kliimakavad neid eesmärke täidavad.

Sellega seoses on oluline rõhutada, et kuigi artikli 17 lõige 15 ei keela anda rahalisi stiimuleid taastuvkütustel töötavate eraldiseisvate katelde paigaldamiseks, võivad sellised rahalised stiimulid olla välistatud energiamärgistuse määruse ([13]) artikli 7 lõikega 2. See säte kohustab liikmesriike suunama kõik nende pakutavad stiimulid **kahele kõrgeimale märkimisväärselt hõivatud energiatõhususklassile** või kõrgematele klassidele, mis on sätestatud mis tahes ELi delegeeritud õigusaktis kõnealuse toote energiamärgistuse kohta. See tähendab, et mitte üle 70 kW võimsusega kütteseadmete puhul, millele on ette nähtud energiamärgis, võivad liikmesriigid stiimuleid anda ainult kahe kõrgeima märkimisväärselt hõivatud energiaklassi kütteseadmetele ([14]). Olemasolevate andmete põhjal ei kuulu eraldiseisvad katlad kahte kõrgeimasse märkimisväärselt hõivatud energiaklassi ([15]) ja seetõttu ei saa nende jaoks stiimuleid anda, olenemata sellest, kas need põletavad fossiil- või taastuvkütuseid. Hübriidkatelde ja soojuspumpade jaoks saab stiimuleid anda, kuna need on tõhusamad ja neid leidub nende energiamärgise kahes kõrgeimas märkimisväärselt hõivatud energiaklassis ([16]). Eespool nimetatud sätet ei kohaldata selliste katelde suhtes, mis on sihtotstarbeliselt projekteeritud peamiselt biomassist toodetud gaas- või vedelkütuse kasutamiseks, ([17]) kuna nende suhtes ei kohaldata ELi energiamärgistuseeskirju.

Tahkel biomasskütusel töötavate katelde kohta on eraldi energiamärgistuse määrus ja kohandatud skaala: kuna neid esineb kahes kõrgeimas märkimisväärselt hõivatud klassis, võib nende jaoks stiimuleid anda ([18]) ([19]).

Energiamärgistuse määruse artikli 7 lõike 2 rakendamise viisi käsitletakse komisjoni tulevases hindamisaruandes, mis esitatakse 2025. aasta augustiks, et teavitada Euroopa Parlamenti ja nõukogu sellest, kui tõhusalt on määrus (EL) 2017/1369 ja selle alusel vastu võetud õigusaktid võimaldanud tarbijatel valida tõhusamaid tooteid.

([12]) Sealhulgas määrus (EL) 2021/1119 (Euroopa kliimamäärus), määrus (EL) 2018/842 (jõupingutuste jagamise määrus), direktiiv (EL) 2023/2413 (taastuvenergia direktiiv) ja energiatõhususe direktiiv (EL) 2023/1791.

([13]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2017/1369, 4. juuli 2017, millega kehtestatakse energiamärgistuse raamistik ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2010/30/EL (ELT L 198, 28.7.2017, lk 1).

([14]) Komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 811/2013, 18. veebruar 2013 , millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/30/EL seoses kütteseadmete, veesoojendite-kütteseadmete, kütteseadmest, temperatuuriregulaatorist ja päikeseenergia-seadmest koosnevate komplektide ning veesoojendist-kütteseadmest, temperatuuriregulaatorist ja päikeseenergiaseadmest koosnevate komplektide energiamärgistusega (ELT L 239, 6.9.2013, lk 1).

([15]) Vt Euroopa energiamärgisega toodete andmebaas (EPREL). Kütteseadmete loetelu ning mudelite arv ja protsent energiaklasside kaupa on avaldatud EPRELi avalikul veebisaidil (europa.eu), klõpsake nupul „Mudelite jaotus energiatõhususe klassi järgi“.

([16]) Hübriidkatlad on osa komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 811/2013 kohastest soojuspumbaga kütteseadmetest ja komplektidest ning seega võib nende jaoks stiimuleid anda.

([17]) Taastuvenergia direktiivis on „biomass“ määratletud järgmiselt: „põllumajandusest (kaasa arvatud taimsed ja loomsed ained), metsamajandusest ja sellega seotud tööstusharudest, sealhulgas kalandusest ja vesiviljelusest pärit bioloogilise päritoluga toodete, jäätmete ja jääkide biolagunev fraktsioon ning jäätmete, sealhulgas bioloogilise päritoluga tööstus- ja olmejäätmete biolagunev fraktsioon“. Viide „sihtotstarbeliselt projekteeritud“ kateldele on oluline nende katelde puhul, mis on projekteeritud töötama näiteks toorbiogaasiga, milles on suur lisandite osakaal.

([18]) Biomassil töötavad katlad võimsusega mitte üle 70 kW kuuluvad 27. aprilli 2015. aasta määruse (EL) 2015/1187 (seoses tahkekütusekatelde ning päikeseseadmete, temperatuuriregulaatorite ja lisakütteseadmetega tahkekütusekatelde energiamärgistusega) kohaldamisalasse.

([19]) Kui biomasskütuseid kasutatakse elektri-, soojus- ja jahutusenergiat tootvates käitistes, mille summaarne nimisoojusvõimsus tahkete biomasskütuste puhul on 7,5 MW või rohkem ja gaasiliste biokütuste puhul 2 MW või rohkem, peaksid olema täidetud taastuvenergia direktiivi artiklis 29 sätestatud säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumid. Sel juhul on vaja nendele kriteeriumidele vastavust kontrollida kooskõlas kõnealuse direktiivi artiklis 30 sätestatud eeskirjadega.

Kui rahalisi stiimuleid antakse tahket biomasskütust kasutavate katelde jaoks ja katelde jaoks, mis on sihtotstarbeliselt projekteeritud peamiselt biomassist toodetud gaasiliste või vedelkütuste kasutamiseks, peaksid asjaomased ametiasutused hindama, kuidas selliste katelde kasutuse toetamine võib mõjutada muude ELi õigusaktide eesmärkide saavutamist (nt õigusaktid, mis käsitlevad õhusaastet ([20]) või maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest tulenevaid kasvuhoonegaaside heitkoguseid ([21])).

4.3. **Näited artikli 17 lõike 15 kohaldamisalasse mittekuuluvate rahaliste stiimulite kohta**

Selles punktis esitatakse näited selliste juhtumite kohta, mille suhtes ei kohaldata artikli 17 lõiget 15, kuna neid ei käsitata fossiilkütustel töötavate eraldiseisvate katelde paigaldamiseks mõeldud rahalise stiimulina. Liikmesriigid võivad selliseid investeeringuid rahaliselt stimuleerida tingimusel, et kui stiimuli saaja on ettevõtja, siis kavandatakse stiimulid kooskõlas riigiabi eeskirjadega ([22]).

— Hübriidküttesüsteemid, milles on märkimisväärne taastuvenergia osakaal

Vastavalt põhjendusele 14 jääb siiski võimalus rahaliselt stimuleerida märkimisväärse taastuvenergia osakaaluga hübriidküttesüsteemide paigaldamist, näiteks katla kombineerimist päikese soojusenergia või soojuspumbaga. Kõik sellised rahalised stiimulid peaksid olema proportsionaalsed sellega, mil määral kasutatakse hübriidküttesüsteemis taastuvaid energiaallikaid.

— Mis tahes lisakulud, mis on seotud katla üleviimisega taastuvatest energiaallikatest toodetud gaaside kasutamisele

Need kulud võivad olla seotud elamusisese jaotusvõrgu ajakohastamisega, liitumispunktiga, kohapealse hübriidsüsteemiks ümberehitamisega või lisainvesteeringutega tehnilisse kohandamisse, millega tagatakse, et katlas kasutatakse taastuvenergiat. Need kulud võivad olla seotud näiteks lisainvesteeringutega küttesüsteemi osadesse, mis võimaldavad kasutada 100 % taastuvenergiat.

— Stiimulid, mis ei ole seotud paigaldamisega

Rahastamise järkjärgulise lõpetamise sätet ei kohaldata selliste stiimulite suhtes, mis on seotud muude toimingutega kui paigaldamine, näiteks fossiilkütustel töötavate katelde hooldus, remont või kasutuselt kõrvaldamine, nt lammutamishüvitiste kaudu.

Sellised stiimulid võivad olla asjakohased, et ära hoida rikke korral hädaolukorrast tingitud asendamist ning võimaldada selle asemel remonti või teatava osa asendamist. Need võivad hõlmata näiteks katelde ajutist rentimist energiatarbijatele olemasoleva või kavandatava kaugkütte ja -jahutuse piirkondades.

Veel üks näide on, et selle sätte kohaldamisalast jäävad välja rahalised stiimulid automatiseerimis- ja juhtimissüsteemide paigaldamiseks eraldiseisvate fossiilkütustel töötavate kateldega hoonete küttesüsteemidesse,

— Meetmed energia taskukohasuse tagamiseks

([20]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2016/2284, 14. detsember 2016, mis käsitleb teatavate õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamist, millega muudetakse direktiivi 2003/35/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/81/EÜ (ELT L 344, 17.12.2016, lk 1); Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/50/EÜ, 21. mai 2008, välisõhu kvaliteedi ja Euroopa õhu puhtamaks muutmise kohta (ELT L 152, 11.6.2008, lk 1).

([21]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2023/839, 19. aprill 2023, millega muudetakse määrust (EL) 2018/841 kohaldamisala, aruandlus- ja täitmisnõuete lihtsustamise ning liikmesriikidele 2030. aastaks eesmärkide kehtestamise osas, ning määrust (EL) 2018/1999 seire, aruandluse, edusammude jälgimise ja läbivaatamise parandamise osas (ELT L 107, 21.4.2023, lk 1).

([22]) Vt joonealune märkus 8. Eelkõige peavad liikmesriigid, kes kliima-, energia- ja keskkonnaabi suuniste punkti 4.2 kohaselt näevad sellise stimuleerimise ette osana renoveerimiskavast, mille eesmärk on parandada hoone energiatõhusust või keskkonnatoimet, teavitama komisjoni ja ootama enne oma toetuskavade koostamist ära komisjoni hinnangu.

Sellised meetmed võivad hõlmata tarbijatele mõeldud hinnatoetust, sotsiaaltariife või sissetulekutoetust fossiilkütustega kütmiseks. Vähekaitstud leibkonnad kannatavad fossiilkütuste hinnatõusu tõttu kõige rohkem. Avaliku sektori toetus ei tohiks neid tulevikus seada sõltuvusse fossiilkütuste kasutamisest. Seepärast peaksid eespool nimetatud meetmed jääma sihipäraseks ja ajutiseks ning täiendama struktuurseid meetmeid, mis kooskõlas komisjoni soovitusega energiaostuvõimetuse kohta ([23]) samuti käsitlevad energiaostuvõimetuse algpõhjuseid. Kliimameetmete sotsiaalfondist rahastatavate meetmete puhul tuleb järgida eeskirju kliimameetmete sotsiaalfondi määruse ([24]) kohase otsese sissetulekutoetuse kohta.

Selle asemel, et kasutada rahalisi stiimuleid fossiilkütustel töötavate katelde asendamiseks uute fossiilkütustel töötavate kateldega, peaksid liikmesriigid toetama olemasolevate katelde remonti ja/või pakkuma ajutisi küttelahendusi (nt katelde liisimine) koos suurema toetusega vähekaitstud leibkondadele muude küttesüsteemide kui eraldiseisvate fossiilkütustel töötavate katelde jaoks (nt taastuvenergial põhinevad küttesüsteemid või hübriidsüsteemid, kus taastuvenergia osakaal on märkimisväärne).

— Stiimulid, mis ei ole seotud kateldega

Fossiilkütustel töötavate eraldiseisvate katelde rahalise stimuleerimise järkjärgulist kaotamist ei kohaldata selliste seadmete suhtes, mis ei vasta katla määratlusele, näiteks ahjude või mikrokoostootmise suhtes.

Laiemas kontekstis ja kooskõlas käesolevates suunistes käsitletud sättega, mille kohaselt kaotatakse järk-järgult rahalised stiimulid eraldiseisvate katelde paigaldamiseks, innustatakse liikmesriike siiski pigem stimuleerima kõigi fossiilkütustel põhinevate kütte- ja jahutussüsteemide üleminekut taastuvkütustele.

Eelkõige on hoonete energiatõhususe direktiivi uuesti sõnastatud versiooni artikli 13 lõike 6 neljandas lõigus sätestatud järgmiselt: „[l]iikmesriigid võivad kehtestada uusi stiimuleid ja rahastamisvõimalusi, et soodustada üleminekut fossiilkütusel põhinevatelt kütte- ja jahutussüsteemidelt mittefossiilsetel kütusel põhinevatele süsteemidele“.

— Toetusesaajatele enne 1. jaanuari 2025 määratud ja teatatud stiimulite väljamaksmine

Kui avaliku sektori asutus on rahalise stimuleerimise otsuse juba teinud ja sellest on teatatud konkreetsele toetusesaajale enne 1. jaanuari 2025, siis on enne seda kuupäeva tekkinud õiguspärased ootused ja selliste rahaliste stiimulite tegelik väljamaksmine võib toimuda pärast seda kuupäeva.

4.4. **Erandid**

Artikli 17 lõikes 15 on sätestatud **erand** rahaliste stiimulite keelust fossiilkütustel töötavate eraldiseisvate katelde paigaldamiseks pärast 1. jaanuari 2025, kui investeerimisstiimulid vastavad **samaaegselt kahele tingimusele**:

1) neid rahastatakse

— taaste- ja vastupidavusrahastu ([25]) vahenditest;

— Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF) ja Ühtekuuluvusfondist ja üksnes juhul, kui kohaldatakse määruse (EL) 2021/1058 artikli 7 lõike 1 punkti h alapunkti i kolmandat taanet ([26]). See säte võimaldab investeerida elamute ja hoonete maagaasiküttel töötavatesse kateldesse ja küttesüsteemidesse, millega asendatakse söel, turbal, pruunsöel või põlevkivil põhinevad seadmed;

([23]) Komisjoni soovitus (EL) 2023/2407, 20. oktoober 2023, energiaostuvõimetuse kohta (ELT L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj).

([24]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2023/955, 10. mai 2023, millega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond ja muudetakse määrust (EL) 2021/1060 (ELT L 130, 16.5.2023, lk 1).

([25]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241, 12. veebruar 2021, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

([26]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1058, 24. juuni 2021, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi (ELT L 231, 30.6.2021, lk 60).

— vastavalt määruse (EL) 2021/2115 ([27]) artiklile 73, milles osutatakse maaelu arengusse tehtavatele investeeringutele;

ning

2) need on investeerimiseks valitud enne 2025. aastat.

Seejuures võetakse arvesse, et kui rahalised stiimulid katelde jaoks on osa eelnimetatud ELi fondide riiklikest või piirkondlikest programmidest, mis on **vastu võetud enne 1. jaanuari 2025**, on need „investeeringute tegemiseks valitud" enne seda kuupäeva.

Näiteks ERFi ja Ühtekuuluvusfondi puhul hõlmab see erand investeeringuid maagaasiküttel töötavatesse kateldesse, mis kuuluvad enne 1. jaanuari 2025 vastu võetud riiklikku või piirkondlikku ühtekuuluvuspoliitika programmi aastateks 2021–2027 ning on kõlblikud ERFist ja/või Ühtekuuluvusfondist toetuse saamiseks kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1058 ([28]).

Taaste- ja vastupidavusrahastu puhul viitab see erand investeeringutele, mis on osa nõukogu rakendusotsusega vastu võetud riiklikust taaste- ja vastupidavuskavast.

ÜPP strateegiakavade alusel maaelu arengusse tehtavate investeeringute puhul viitab see erand investeeringutele, mis sisalduvad komisjoni poolt heaks kiidetud riiklikes ÜPP strateegiakavades.

Erandi eesmärk on võimaldada kõigi programmides, kavades ja nende muudatustes kokku lepitud investeeringute lõpuleviimist vastavalt enne 1. jaanuari 2025 kokkulepitule, olenemata sellest, millal toimuvad projektikonkurss ja kõik sellele järgnevad etapid.

5. **TULEVASED ASJAKOHASED SUUNISED**

Võttes arvesse ülevõtmise tähtpäeva, töötab komisjon välja suunised hoonete energiatõhususe direktiivi uuesti sõnastatud versiooni uute ja oluliselt muudetud sätete kohta. Vastavalt hoonete energiatõhususe direktiivi uuesti sõnastatud versiooni artikli 13 lõikega 8 ettenähtud kohustusele esitab ta ka suunised selle kohta, mida loetakse fossiilkütustel töötavaks katlaks.

([27]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2115, 2. detsember 2021, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 1).

([28]) Vt täpsemad suunised küsimuste ja vastuste veebilehel QA00313.